

6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNUNUN 376'NCI MADDESİNİN UYGULANMASINA İLİŞKİN USUL VE ESASLAR

Şirketlerin finansal durumunun bozulması, bir başka ifadeyle, şirketin zararları karşısında şirket sermayesinin yetersiz kalması hali, anonim şirketlere ilişkin 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun ("TTK") 376'ncı maddesinde düzenlenmiştir.

Özellikle son dönemde döviz kurlarında beklenmedik dalgalanmalar dolayısıyla yaşanan ekonomik hareketlilik, TTK'nın 376'ncı maddesinde düzenlenen sermaye kaybı ve borca batık olma durumunun önceye nazaran daha çok gündeme gelmesi sonucunu ve bu da TTK'nın 376'ncı maddesinin uygulamasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi ihtiyacını doğurmuştur.

Nitekim, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376'ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğ ("**Tebliğ**"), 15.09.2018 tarihli Resmi Gazete yayınlanarak, yayım tarihi itibari ile yürürlüğe girmiştir. Tebliğ, TTK'nın 376'ncı maddesinin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslara, "sermaye kaybı" ve "sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının tamamının karşılıksız kalması" olmak üzere iki başlık altında yer vermiştir.

I. Sermaye Kaybı

Sermayenin zararlar karşısında karşılıksız kalması hali, şirketin faaliyetlerini yürütmesini zorlaştırmasının yanı sıra, şirket alacaklarının teminatının azalması sonucunu da doğurmaktadır. Bu nedenle gerek TTK'nın 376'ncı maddesinde, gerekse de Tebliğ'de çeşitli önlemler öngörülmektedir. Tebliğ'in genel kurulun toplantıya çağırılmasına ilişkin 5. maddesinde, TTK'nın 376'ncı maddesi ile paralel olarak, son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının ya da üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde, yönetim organının (anonim şirketlerde yönetim kurulu; limited şirketlerde ise kurulu), genel kurulu hemen toplantıya çağıracağı düzenlenmektedir. Bu doğrultuda, genel kurulun gündem maddeleri arasında, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının karşılıksız kaldığı belirtilecektir. Belirtilmelidir ki, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının ya da üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı durumlarda farklı bir gündem ile toplantıya çağırılmış olsa dahi bu husus genel kurulda görüşülecektir.

Tebliğ'in 6'ncı maddesi uyarınca, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının karşılıksız kalması halinde yönetim organı, şirketin mali durumundaki kötüleşmeyi ortadan kaldırmak veya en azından etkilerini hafifletmek amacıyla, uygun gördüğü sermayenin tamamlanması, sermaye artırımı, bazı üretim birimlerinin veya bölümlerinin kapatılması ya da küçültülmesi, işbirliklerin satışı, pazarlama sisteminin değiştirilmesi gibi iyileştirici önlemleri alternatifli ve karşılaştırmalı olarak sunacaktır. Bu doğrultuda, yönetim organı, son bilançoju genel kurula sunarak şirketin finansal yönden bulunduğu durumu bütün açıklığıyla ve her ortağın anlayabileceği şekilde anlatacak; bu hususta genel kurula bir rapor da sunabilecektir. Genel kurul, sunulan iyileştirici önlemleri aynen kabul edebileceği gibi değiştirerek de kabul edebilir ya da sunulan önlemler dışında başka bir önlemin uygulanmasına karar verebilir.

Tebliğ'in 7'nci maddesi uyarınca, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kalması halinde, toplantıya çağırılan genel kurul; (i) sermaye azaltımı yapılmasına, (ii) sermayenin tamamlanmasına ve (iii) sermayenin artırılmasına karar verebilir.

- *Sermaye Azaltımı Yapılması*

Tebliğ'in 8'nci maddesi uyarınca, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi zarar sebebiyle karşılıksız kalan şirketin genel kurulu, sermayenin üçte biriyle yetinmeye ve sermaye

azaltımı yapılmasına karar verebilir. Bu halde, sermaye azaltımı TTK'nın 473 ile 475'inci maddelerine göre yapılır. Bu kapsamda yapılacak sermaye azaltımında, yönetim organı, alacaklıları çağırırmaktan ve bunların haklarının ödenmesinden veya teminat altına alınmasından vazgeçebilir.

o *Sermayenin Tamamlanması*

Tebliğ'in 9'uncu maddesi uyarınca, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi zarar sebebiyle karşılıksız kalan şirketin genel kurulu, sermayenin tamamlanmasına karar verebilir. Sermayenin tamamlanması, bilanço açıklarının ortakların (anonim şirketlerde pay sahipleri, limited şirketlerde ise ortaklar) tamamı veya bazı ortaklar tarafından kapatılmasıdır.

Belirtilmelidir ki, bu kapsamda, kanuni yedek akçelerin yitirilen kısımlarının tamamlanmasına gerek bulunmamaktadır. Bununla birlikte, sermayenin tamamlanmasına karar verilmesi halinde, her ortak, zarar sebebiyle karşılıksız kalan tutarı kapatacak miktarda parayı vermekle yükümlüdür. Bu doğrultuda, her ortak, payı oranında tamamlamaya katılabilir; ancak verdiği geri alamaz. Belirtilmelidir ki, bu yükümlülük, sermaye konulması veya borç verilmesi niteliğinde olmayıp karşılıksızdır. Ayrıca yapılan ödemeler, gelecekte yapılacak sermaye artırımına mahsuben bir avans olarak nitelendirilmez.

Sermayenin tamamlanmasında, anonim şirketler bakımından TTK'nın 421'inci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi, limited şirketler bakımından ise, TTK'nın 603'üncü ve devamı maddeleri uygulanır.

Sermayenin tamamlanamaması, bazı ortakların kendi istekleriyle tamamlama yapmasına engel oluşturmamaktadır. Ek olarak, bilanço zararlarının kapatılması için getirilen yükümlülükler uyarınca yapılan ödemeler öz kaynaklar içerisinde sermaye tamamlama fonu hesabında toplanır ve takip edilir.

o *Sermayenin Artırılması*

Tebliğ'in 10'uncu maddesi uyarınca, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi zarar sebebiyle karşılıksız kalan şirketin genel kurulu, sermayenin zarar sonucu ortaya çıkan kayıp kadar azaltılması ile birlikte eş zamanlı olarak istenilen tutarda artırımına da karar verilebilir.

Sermayenin azaltılması işlemi ile birlikte eş zamanlı şekilde yapılan sermaye artırımında, artırılan sermayenin en az dörtte birinin ödenmesi şarttır. Ek olarak, genel kurul tarafından, sermayenin zarar sonucu ortaya çıkan kayıp kadar azaltılması yoluna gidilmeden sermaye artırımına da karar verilebilir. Bu şekilde yapılacak sermaye artırımında sermayenin en az yarısını karşılayacak tutarın tescilden önce ödenmesi zorunludur.

Genel kurulun gerekli tedbirlerden birini almamasına ilişkin Tebliğ'in 11'inci maddesi uyarınca, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kalması halinde, genel kurulun, Tebliğ'in 7'nci maddesinde belirtilen tedbirlerden birine karar vermemesi halinde, şirket kendiliğinden sona erer. Bu şekilde sona eren şirketin tasfiye işlemleri, TTK'nın 536'ncı ve devamı maddelerine göre yürütülür.

II. Sermaye İle Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Tamamının Karşılıksız Kalması

Borca batık olma durumuna ilişkin Tebliğ'in 12. madde uyarınca, borca batık olma durumu, şirketin aktiflerinin borçlarını karşılayamaması halidir. Bu kapsamda, borca batık durumda olmanın işaretleri, yıllık ve ara dönem finansal tablolardan, denetime tabi şirketlerde denetim raporlarından, erken teşhis komitesinin raporlarından, yönetim organının belirlemelerinden ortaya çıkabilecektir.

Şirketin borca batık durumda bulunduğu şüphesini uyandıran işaretler varsa, yönetim organı, aktiflerin hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de muhtemel satış fiyatları üzerinden bir ara bilanço çıkartır. Yönetim organı, hem işletmenin devamlılığı esasına, hem de aktiflerin muhtemel satış değerlerine göre çıkarılan ara bilanço üzerinden aktiflerin şirket alacaklarını karşılamaya yetmediğine karar vermesi ve Tebliğ'in 7'nci maddesinde belirtilen tedbirleri almaması halinde şirketin iflası için mahkemeye başvurur.

Son olarak Tebliğ'in 14'üncü maddesinden bahsetmek gerekir ki, Tebliğ'in 14'üncü maddesi, sermaye kaybı veya borca batık durumda olan bir şirketin, kaybolan sermayeyi karşılayabilecek tutarda serbestçe tasarruf edilebilen özvarlığa sahip bulunan bir şirket ile birleşmesine imkân tanımaktadır. Şöyle ki, birleşmeye taraf olan bir şirketin, sermayesiyle kanuni yedek akçeleri kaybolmuş veya borca batık durumda olması halinde, birleşmeye taraf olan diğer şirketin kaybolan sermayeyi veya borca batıklık durumunu karşılayacak miktarda serbestçe tasarruf edebileceği özvarlığa sahip bulunduğu ve buna ilişkin tutarların, hesap şekli de gösterilerek doğrulandığı veya belirtilen durumların mevcut olmadığının doğrulandığı yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ile ortaya konulmalıdır. Devrolunan şirketlerin denetime tabi olması halinde ise, bu rapor, denetime tabi şirketin denetçisi tarafından da hazırlanabilecektir. Ve yine, Tebliğ'in geçici 1'inci maddesi uyarınca, 01.01.2023 tarihine kadar, TTK'nın 376'ncı maddesi kapsamında sermaye kaybı veya borca batık olma durumuna ilişkin yapılan hesaplamalarda, henüz ifa edilmemiş yabancı para cinsi yükümlülüklerden doğan kur farkı zararları dikkate alınmayabilecektir.

Konu ile ilgili detaylı bilgi için, bize her zaman danışabilirsiniz.
